

A N T W O O R T
O F
CONTRA-MANIFEST,

Van de
STATEN GENERAEL

der Vereenigde Nederlandsche Provintien.

Great Britain & Ireland. Charles II. King

O P D E

K.

Declaratie van Oorlogh

D E S

K O N I N G S

van Groot-Britannien.

Gemeen gemaect door order van de Staten.

En naeuwkeuriglijk nyt het Engels vertaelt.

Gedrukt in 's G R A V E N - H A G E.

THE
OF
CONTRA-MANIFEST

Van de

STATEN-GENERAAL

der Verenigde Nederlandsche Provinciën

ORDONNANTIE

Declaratie van Oorlog

D. S.

KONING

van Groot-Brittannië.

Geenige gewapende krijgsmacht te zenden

na de Verenigde Nederlandsche Provinciën.

Gedrukt in 's Gravenhage.

De Staten Generaal der Vereenigde Nederlandsche Provinciën, allen den genen die desen sullen sien ofte hooren lesen, Saluyt.

DE hope die Wy tot noch toe hebben gehad, dat onse geduurige betrachtingen van Vrede metter tijdt beter succes souden bekomen hebben, en dat de gereueerde instantien van de *Prins van Orangien*, de konsten en listigheden tegen ons gedruyckt, te boven mochten komen, hebben ons tot noch toe wederhouden, om eender een Antwoort op sijn Majesteit van Groot-Brittanniens Declaratie van Oorlog uyt te geven: als willende geenlins den haat vermeederen, ofte voor de gantfche Werelt doen blickten, hoe seer so een groote Koning misleydt is, niet in sijnen Naam uyt te geven een Manifest, in het welcke de Waarheyd minst is waar-genomen, en doorgaans vervult met saken die niet meriteren datse zoodanig een doorluchtige Naam in 't voorhoofd dragen.

Edoch, nadien all' ons poogen en arbeydt, soo wel als die van de *Prins van Orangien*, vruchteloos zijn afgeloopen, en dat onse seer ernstige Versoek-beden met smaatheydt niet alleen verworpen zijn geweest, maer daer-en-boven voor Injurien aengesien, blijkende aen d'exceptien, genomen op den respectiven Brief, die Wy aan sijn gemelde Majesteit hadden geschreven: So is 't dat de forge, die Wy gehouden zijn te dragen voor Onse eer, en all' het gene wy onse Onderdanen schuldigh zijn, Ons geen verlos en geeft, om de ontdeckinge onser onschult langer uyt te stellen, en aan gantfch *Europa* bekend te maecten de rechtvaardigheyd onser Wapenen; die Wy t'allen tijden bereytwilligh zijn neder te leggen, so drae als het gewelt Onser Vyanden sal ophouden: gelijk wy deselve sonder een onvermijdelijke nootwendigheyd niet en hebben opgenomen.

Doch eer Wy vorder gaen, oordeelen Wy het noodig te versoeken, dat sijn Majesteit van Groot-Brittanniens volkomenlijk vertrouwde, dat Onse meeninge niet en is sijn Koninklijke Persoon offensie te geven, welke Wy alle bedenkelicke respect altijt hebben toegedragen, en alrijdt sullen dragen; hoewel dat de kracht der waarheyd ons constringeert te disavoueren het meestendeel van 't gene sijne Ministers hem wijs gemaakt hebben t'avoueren.

Wy versoeken oock, dat alle de gene die van d' *Engelsche Natie* zijn, wien dit Geschrift ter handt mocht komen, het selve met een onpartydigh gemoedt lesen, en daar in slechts d'enkele waarheyd beoogen, sonder t'aenmerken datse van Vyanden komt; nademaal Ons die benaminge seer tegens de borst stoot, en dat wy geen saeck soo ernstelijck begeeren, dan Ons selven wederom vereenigt te sien met een Natie, waar aan wy door den H. Bandt van eenenley Religie geschakelt zijn; behalven een gefamentlijck Interest in verscheyden andere opfichten.

Engelsche Declaratie.

WT zijn altijdt geinclineert geweest tot de gemeene rust van 't *Christendom*, en soosorgvuldigh om geen Koningrijken of Staten te invaderen, dat wy hopen de Werelt ons dat recht doen sal om te getrouwen dat het niet is dan een onvermijdelijke necessiteyt, die ons constringeert tot de resolutie om de Wapenen op te nemen.

Immediatelijck 't eerste werck dat wy ondernamen onse restauratie tot de Kroone, was om Vrede te stabileren, en vast te stellen een goede correspondentie tusschen Ons en onse Naburen.

D' Antwoort.

ONse meeninge en is noit geweest om de vreedsame en genereuse intentien van den Koning van Engellant in twyffel te trecken; en wy houden ons genoegh versekert dat alle misverstandt die tusschen Ons is geweest sedert sijne herstellinge, slechts uyt de aanradingen van qualijck-geaffectioneerde Persoonen is gesproten; maer alsoo, voor soo veel belangt de Persoon van sijn Majesteit, (welcke wy niet tegen-spreken) sy daar verscheyden ongefondeerde beschuldigen by-voegden, welke op Ons selven sagen, soo sal een korte en sincere reden-gevinge van het gedenkwaardigste, voorgevallen voor de handelingte tot *Breda*, genoeghsaam toonen, wie van beyde Partyen getracht heeft een goede correspondentie t'onderhouden, en wie de Vrede met de meeste oprechtheyd en yver heeft behertigt.

Toen sijn Majesteit van Groot-Brittanniën miraculeuslijck door sijne Onderdanen wederom geroepen wiert tot het Gouvernement sijner Koninkrijcken, heeft het hem geliefst een van onse Steden te verkiesen, tot ontfanginge der Gedeputeerden,

In't particulier was Onse Sorge met de Staten Generael van de Vereenigde Nederlanden een vaste Vrede te sluyten, op sulcke billijke conditien die voorseker niet gebroochen souden zijn geweest, indien eenige Obligatie haer kon gebonden hebben binnen de limitt van wintschap en gerechtigheyt.

Dit Verbondt wierdt aan Onse zijde inviolable gemainteneert, maar in't jaer 1664. wierden wy opgeweckt door de klachten van Onse Onderdanen, en de eenparighlijke stemme van beyde de Haysen des Parlaments; bevindende dat het ydel was de propositie van ons Koningrijk voort te setten door vreedsame middelen, terwijl Onse Onderdanen geduurigh onderworpen waren de injurien en oppressien van dien Staat buyten Landts.

Dien geheelen Sommer wierdt doorgebracht met Negotiatien en devoiren aan Onse zijde, om Haer te brengen tot redelijke conditien, welke niet tegenstaende al. Ons devoir, bleek op het laetst onmogelyk; want hoe meerder Wy Haer vervolghden met vriendelijke propositien, te obstatineren sy Haer toonden om met ons te accorderen.

Hier op volgde den Oorlogh in den jaer 1665, welke duurde tot den jaer 1667, in alle welke tijdt onse Victorien en haer verliezen Haer genoeghsam bekoordend gedachtig te maken in't toekomende haer Verbondt oprechtelyk te onderhouden: maar in plaetse van dat, de Vrede was soo haest niet gemaakt, of Sy keerden haer (volgens Haer gewoonlijke manier) tot het breeken van de Vrede-artijkelen, en Onse Negotie de voortdwers te setten.

Eyndelyk alle die swarigheden te boven gekomen zijnde, en aan den Koning van Groot-Brittannien soo klare bewysen gegeven hebbende, hoe sonderling sijn vriendschap by Ons geacht wiert, dachten wy hier mede geleyt te hebben het fondament van een vaste en bestendige Vrede, en hoopten dat d'Engelsche Ministers aan haar zyde daar toe souden hebben gecon-

tribueert, hem toegesonden; en bleef ons by tot dat alles tot sijn overvoeringe vervaardigt wien; gelourende de voornoemde tijdt hebben Wy getracht alle mooglijke bewijzen van ons respect aan sijn Persoon te toonen, en van onse vienghe begeerte om sijn vriendschap te bekomen, en ongeschonden t'onderhouden. En al wat wy tot dien eynde deden, wierdt van sijn Majesteit soo in danck aangenomen, en hield sich so verre overtuigt van d'oprechtigheyt onser intentien, dattet hem geliefde deselve vry hooger t'erkennen, dan wy waren verwachtede; en verseeckerde Ons met de meest obligerende expressien, dat hy gesint was en ernstelijc begeerde, met onsen Staat in een nauwer Alliantie te treden, dan eenige van sijne Predecessors hadden gedaan; en dat hy verhoopte, dat sijne restauratie ofte herstellinge d'Inwoonderen van onse Provintien niet min voordeelg, lou zijn dan sijn Onderdanen, en dat sy de vruchten daar van met eenparige vernoeging souden smaaken: Hier by voegende, dat hy niet sonder jalousie mocht sien, dat wy de vrientschap oft Alliantie van eenig ander Prins ofte Koning boven de sijne souden prefereren. Verscheyden algemeene voorslagen en ontwerpen van Tra Statien wierden selfs op dien tijdt gedaan: waar na wy een solemneel Ambassaadschap zonden, tot voltrekkinge van het gene alrede was voorgestelt, en om aan onser zijde aan te bieden al wat redelijc en doenlick was. Maar onse Ambassadeurs en waren daar so haest niet gekomen, of sy wieden een groote veranderinge in't gemoed en inclination van Sijn Majesteit gewaar, en merkten dat eenige qualijk geaffectioneerde Persoonen Ons by Hem verdracht hadden gemaect, ledert sijn vertrek by den Hage; soo dat, in plaats van d'Alliantie, door hem selven ons voorgedragen, te sluyten, Hy tegen Ons met al dere Princen begoft t'samen te spannen; en in't particulier, hoewel dat d'Oorlogh die wy met Portugal hadden, seer rechtmatigh was, en genoeghsam te verdedigen, niet te min heeft hy openlijc ons gedreyght in rupture met Ons te willen treden, soo Wy door wapenen langer sochten de vergoedinge van het ongelijk, Ons van die Kroon aangedaan.

Ondertusschen hebben onse Ambassadeurs instantelijc aengehouden, en met alle mogelijke middelen gedrongen op het sluyten van een naeuwer Alliantie met de Kroon van Engeland: doch na verscheyden tegenwerpselen en swarigheden, by dat Hoff gemoveert op d'Artykelen die onse Ambassadeurs hadden voorgestelt, in conformiteyt van de gedane voorslagh, terwijl Syn Majesteit noch in den Haage was, hebben de Gecommitteerden, met dewelcke sy handelden, haer eyndlijk, na meer als een jaar uytstel, haar aangeboden het Tractaat, met Cromwel in't jaer 1654. geslooten; en dit Tractaat en konde ook niet geratificeert worden dan met groote swarigheyt en moeyte, en met byvoeginge van verscheyden Pointen, die her selve disavantageuser voor Ons maakten dan het Tractaat selfs van't jaer 1654.

trouwen, gelijk wy van onse kant deden, tot het uytstellen van de misse voncken van twee-
maakt. Maar het Irackbaar en was soo haest niet gelopen, of sy begosten dekere pretentien te
vernieuwen en op de baan te brengen, welke in 't gros volgens het Tractaat wel gericht, maar
niet volkomen geëyndigt waren: en terwijl dat d'Ambassadeur *Dorning* in den Hage veel ge-
macht maakte van zekere weynige ongefondeerde pretentien van sommige particuliere Koop-
lieden, fonden sy een Vloot Schepen, om verscheyden Plaatsen, Ons toebehoorende, op de
Kust van *Guinea*, en van alle de *Nieuwe Nederlanden* in te nemen, en dat in 't midden van een
gestabillide Vrede, sonder voorgaande verklaringe van Oorlogh, eenenige weygeringe aan
Oosten zijde van hun satisfactie te geven op de minste klachte die sy gedaan hadden; en nader-
handt arresteerden sy alle onse Koopvaardy-schepen die langs hare Kust zeyden.

Deze excessen werden met een Declaratie van Oorlog achtervolgt, gedurende welke wy
niet waarheyt mogen seggen, dat wy nooit geweygert hebben te luyfteren na voorlagen van
Vrede, Ons door Princen en Staten ofte door eenige andere Persoonen daarin niet geconcer-
neert voorgedragen; Maar in het tegendeel hebben wy geengeleghenthyt laten voorby glyen
van selfs voorlagen tot Vrede te doen, op de minste flickeringe van hope van te sullen succede-
ren; hebbende tot dien eynde onsen Ambassadeur in Engelandt gehouden, gedurende de mee-
ste tijt des Oorlogs, en zedert sijn vertreck Sijn Majesteit van Groot-Brittannië gestadigh van
tijdt tot tijdt aangeboden, selfs het *Alternatiff*, waar op de Vrede eyndelijk getroffen wierdt,
(hier in behaande, of om te behouden al wat wederzijds gewonnen was, oft 'om alles aan beyde
kanten wederom te geven,) sonder dat wy eenigh voordeel sochten te halen by de conjunctie
van *Frankrijk*, die sich toen voor Ons had verklaart.

Dit alles geeft genoegh te kennen, hoe wy altijd ge-eyvert hebben na Vrede; en selfs sonder
eenigh ander bewijs mach men lichtelijck denken, dat Wy altijd sullen trachten na het gene
dat het rechte fondament is van de welvaart onses Landts, alsoo onse Negotie daar op steunt.

Alle de gene wien eenighins de staat onser affairen bekent is, kan het niet onbewust zijn, dat
een Oorlogh ter Zee, soodanigh als dese daar wy nu in geëngageert zijn, van alle klippen het ge-
vaerlijckste is, welke wy 't allen tijden met de grootte voorlichtigheyt sullen soecken te schu-
wen; en dat ons geen ander ding ter Werelt dan d'onvermijdelicke noot de wapenen kan doen
aanvaerden: in geval sy ons slechts noch soo weynigh voorlichtigheyt en wijsheyt willen toe-
vertrouwen, schoon dat sy al niet en wilden erkennen dat wy onse Tractaten houden (gelijck
wy niet waarheyt mogen seggen dat wy al j gedaen hebben) uyt een *maxime* van Conscientie
en Egre; en deshalven moeten de bewijs-redenen, welke *Engelandt* allegeert, van dat wy een
afkeer hebben van Vrede, en geduurigh onse Tractaten breeken, een krachtig bewijs en over-
tuysinghe nootsaekelijck met haar sleepen, tot het bewaarden van een *Paradox*, 't welck soo
seer tegens alle gevoel en reden is strijdende. Laet ons dan in o der dese gepreterende In-
fractien overweyen, en eens sien hoe verre de t'samen-stellers van het Manifest het doen blij-
ken, dat wy de Vrede tot Breda geviolert hebben.

Als by exempel, de Staten
waren verobligeert, volgens
een Artikel van 't Contract tot
Breda gesloten, om Commissari-
en aen Ons tot London te sen-
den, tot reglement van onsen
Handel in Oost-Indien: maer Sy
waren soo verre daer vandaen,
om sulcks na te komen, dat, doen
Wy onse Ambassadeur over-son-
den om haer dat selve indachtigh
te maken, dat Hy in drie jaren
geens satisfactie (tot die Artikelen)
konde bekomen, noch oock

De eerste Infractie daar sy van klagen, en die in alle waar-
schijnlichheyt van seergroot gewicht en consideratie be-
hoort te zijn, alsoof de voortocht heeft, bestaat uyt 4. beson-
dere tacken, 1. Dat wy volgens het voornoemde Tractaat tot
Breda, verplicht waren Gecommitteerden na London te sen-
den, om een reglement te stellen van de Negotie op Oost-Ind-
ien; daar wy in gebreke van zijngelieven. 2. Dat hier door
de Koning van Groot-Brittannië genootsaekt wierdt een Am-
bassadeur over te senden, om Ons van onse belofte t'erinneren.
3. Dat gedachte Ambassadeur in drie jaren lang in de materiale
Poincten geen satisfactie van ons konde bekomen; nochte ook
(ten 4. Jeen fursance van de schade die d'Onderdanen van Sijn
hoogh-gedachte Majesteit in die Gewesten quamen te lijden.
Waar op wy niet ongemerckt kunnen laeten voorby gaan,

een surteantie van de ongelij- ken die onse Onderdanen in die Gewesten van Haar ontfangen dat dit in alle waarschijnlijkheyt het eerste Manifest in de Wereld is, welck niet een Articul haren aanvangh oft gelude heeft, waar van ieder deel een loutere suppositie is, en waer in van alle materien de *facta* geallegeert, het minste poeint niet wel begrepen met de waarheyt conform. Want (1.) laat het gantsche Tractaat van *Breda* niet vijf geloven en overwogen worden, men sal daar geen Clause in vinden, waar door Wy met uyl gedruckte off equivalente termen gehouden waeren Gecommitteerden na *London* te zenden, veel min om iemandt derwaerts te zenden tot reguleringe van den Handel op *Oost-Indien*, daar in het gantsche Tractaat niet eens van gedachte wort: dies wy ons moeten verwonderen over d'onverwachte vrymoedigheyt der genen, dewelcke onder d'ogen van geheel *Europa* een saak in 't licht derven geven en staande houden, die sich selven wederleyde, en welcke valsheyt klaar bewelen kan worden, niet slechts voort te brengen het Tractaat selfs, het welcke sy allegeren, en daar sy haar selven op fondeeren. 2. Hoe is 't moogheijk dat de Koning van Groot-Brittannien aan Onsen Ambassadeur sou senden, om Onse 'erinneren van 't gene noyt was, en 't welck wy niet en konden belooft hebben, nademaal daar niet eens van gerept is. 3. Wat voor essentiele Poincten konden daar gemoveert geweest zijn op een imaginative Clausele en engagement; en alsoo 'er ten dien aensien neigens over geaccordeert was by het Tractaat van *Breda*, wat satisfactie konden sy ons afvorderen? 4. Wy konnen in alle opréchtighyeyt en waarheyt affirmeren, dat onse *Oost-Indische Compagnie* sedert de laatste Vrede, den Onderdanen van den Koning van Groot-Brittannien niet verongelyckt oft eenigh geweldt altoos aangedaan heeft; en niet eenen oock, dat sijn Ambassadeur in 't minste daar over aan Onsen niet klachtig is gevallen; 't welck hy buyten twiffel sou gedaan hebben, soo hy daar eenighs reden toe had. Maar om de onrechtmatighyeyt deser klachte noch naakter aan te wijsen, en op hoe losse schroeven datse staat, hebben wy van goeder handt verfekering, dat de Gecommitteerden van de Engelsche *Oost-Indische Compagnie*, by het Hof versochte zijnde, haere *Gravamina* in te brengen, nevens een Lijst van d'Injurien in *Indien* ontfang, sedert het Tractaat tot *Breda*, sy schrijftelij hadden geantwoort, geen altoos ontfangen te hebben.

Doch het geen niet minder verwonderlijk is dan al het voorgaande, is, dat sy ons te laste leggen de violeringe van het Bredaasche Tractaat, ten opficht van den Handel op *Oost-Indien*, daar in het selve geen gewagh van is, in plaats van ons, om het gene wy ten dien aensien gedaan hebben, te bedancken, sonder daar aan door eenigh Tractaat gehouden te zijn: en om den Koning en de gantsche Natie slechts te laten sien, tot hoe hoogen prijs wy genegen waren hun vrientchap te koopen en te perserveren, om kortte gaan, soo was 't niet de saack geschapen.

De Vrede daar van gehandelt wiert tot *Breda*, seer begeert zijnde van de meeste in *Europa*, en de tijt te kort zijnde, om tusschen Engelandt en Onsen tot een particuliere Negotiatie van een Tractaat de Marine te treden, wien 'er geaccordeert by provisie in 't werck te stellen 't gene wy met *Vrankrijk* in 't Jaar 1662 besloten hadden, aanvangende met het 26. Articul tot het 42. inclusijf: alsoo op dien selfden tijt geresolveert wiert, dat na 't sluyten van de Vrede, Gecommitteerden wederlijds soudén verkooren worden, om 't accorderen over een particulier reglement van Marine, tot reciprocaal gemack en geriefde: Koopluyden van beyde Natien; welcke manier van Tractaten slechts dienende tot de termineringe der Contrabande goederen, en tot voorkominge van interruptie, welcke d'Oorlogh gemeenlijck veroorsaect in den Koophandel van Neutrale Natien, te eenemaal verschilt van een reguleringe in Negotie op *Oost-Indien*. Daar-en-boven de Winter op handen zijnde, Engelandt voor hebbende de behoudenis der Spaansche Nederlanden, en afgevaardigt hebbende Sir *William Temple*, om met ons in gevolgh van het selve in een Negotiatie te treden, slooten wy in korten tijt drie besondere Tractaten met hem: te weten, het eene een *Defensive Ligue* tusschen ons; het ander tot defensie der Nederlanden, 't welck naderhandt genoemt wiert de *Tripel Alliantie*; en het derde een absoluyt Tractaat de Marine, 't welck geslooten wiert op den 7. Februarii 1668, en het welcke geen ruymte naeliet tot nominatie der Gecommitteerden, daar van gesproken was tot *Breda*, nadien dit Tractaat vast hadde gestelt het gene daar sy over handelen soudén, en datter tot een formeel en absoluyt reglement niet met al meer toe te voegen was.

Ne't duytten van dit Tractaat hebben sommige Engelfche Koopluyden aan 't Hoff geprefentert, dat eenige Articulen daar van twijfelachtigh waren en impracticabel; waar op Sir *William Temple* aan Onse overleverde een Memorial gedateert den 20 November 1662, fonder daar in gezoght te maken van den Ooft-Indifchen Handel; en op den eerften December daar aan volgende, behoudende hy aan onse Gecommitteerden twee Articulen van het Tractaat de Marine, daar over geklaagt wiert, by welke noch 4 Articulen gevoght wierden, om te dienen tot een regel tuffchen de twee Compagnien in hun Ooft-Indifchen Handel, doch die in der waathey't enckele pretentien waren die de Engelfche Compagnie eychtten tot hun particulier voordeel. En alhier ftaat te noteren, dat nochte in de Memorialen die gemelde Ambaffadeur aan ons overleverde, nochte in alle de Conferentien met onse Gefedufteerden gehouden, hy van het Tractaat tot Breda niet een woort gezeyt, nochte fijne pretentie oit gefondeert heeft op gemelde Tractaat, oft' op eenige andere engagementen ofte obligatien aan on'er zijde.

Den gantfchen handel wiert op dien felfden digh onse Vergaderingh mede-gedeelt; alwaar na een ferieus debat, hoewel wy hadden mogen weygeren eenige alteratie te maken in een Tractaat, het welke op gewoonlijke wijfen gellooten en geratificeert was: en daar wy met eenen, voor foo veel als belanghde d'Articulen die d'Engelfche Ooft-Indifche Compagnie aan ons had doen behandigen, niet aan verbonden waren door eenig Tractaat oft' andere verbintenis, om een reglement van Ooft-Indifchen Handel met haar in te gaan, veel min vericheyden Poincten, alle tot hun particulier voordeel tenderende, haar toe te ftaan, fonder eenige mooglijkhey't altoos voor ons om reciproque het minfte voordeel by gemelde reglement te genieten, het welke oock directelijck was ftrijdende tegens de doorgaans aangehomene Wetten, en het algemeen gebruyck van *Indien*: en eyndlijck, dat fy van geen ongelijck klaagden (gelijck fy oock in der daat met geen recht konden doen) door onse Compagnie hun aangedaan; dies fy alfoo te minder reden hadden te dringen op een meer particulier reglement, daar de noodtfulcks niet en was vericheyde: niet te min heeft Ons goet gedacht alle die Confideratien over 't hooft te fien, en aan fijn Majefteyt van Groot Britannien en aan de gantfche Engelfche Natie op nieuw oede proeve te geven, van hoe hoogh wy haar vriendfchap waardeerden, en genegen waren den aankoop onfer Unie noch vafter te binden, en, indien mooglijck, onverbreeklijck te maken. Hier op gaven wy order aan onse Gecommitteerden, om gereedt te maken een Antwoort op de propofitien des gemelden Ambaffadeurs, en met hem te confereren in order tot een fpoedige concludie van dat werck. En al wat wy in 't generaal van voornoemde Negotiatie konnen feggen, (welck particulier verhaal te langhwijgh fou vallen den genen hier in onbedreven,) is, dat wy van de principale Poincten, hy gemelde Ambaffadeur voorgeftelt, drie daar van toefonden en accoot wieden; en fonder het vierdere verwerpen, begeerden wy slechts een naarder verklaringe van sommige twijfelachtige Claufulen, in een van d'Articulen vervat, welke, in plaats van een goede correspondentie tuffchen beyde Compagnien te ftabilieren, nieuwe debatten hadden mogen veroorlaken, en op een gevaarlijck gevolgh uytloopen.

En om te beter te doen blikken, hoe genegen wy waren om Engelandt alle mooglijke fatisfactie te geven, merckende dat de Brieven wederlijds gefchreven, alle duyttere twijfelachtigheden niet genoegh verklaarden, hebben wy den Heer *van Beuningen* gefonden, voornaamlijck om van het meermaals gedachte Tractaat, tuffchen beyde Compagnien een eynde te maken; doch of d'Engelfche Minifters die met hem als Gecommitteerden geappointeert waren te handelen, ongewilligh waren een naarder verklaringe te doen over d'ambigueufe Claufulen, daar een duydelijcker verklaringe over ge-eycht wiert, om alfoo niet 't ondecken den onrechten fin, waar in fy naderhandt haar meenden te vatten; dan of fy beducht waren dat de concludie van dat Tractaat beyde Koningen nauwer aanalkanderen mocht verbinden, en alfoo den Oorlogh die fy op dien tijt voor hadden, op nieuw verhinderen, de voornoemde *van Beuningen* konde geen anders antwoort op hetzelve bygeerde, bekomen, weder-keerende fonder iets te vorderen in fijn Negotiatie; die naderhandt niet en konde hervat worden van wegen het misverftandt, het welke van die tijt af gedueringh toenam, tot dat er op een Oorlogh quam uyt te berften.

[illegible]

ſchap recht bekenden: Wy aen onſe kant geſolvaert zijnde de beſchietſproeven onſer in-
williginge te geven, hebben ons niet langer daer tegenſtaant, ſchoon dat wy grooten reden
hadden om hem verdacht te houden.

Onſe Ambelladen blevende
over die ongelijckheit
na twee Jaeren ſollicitation. een
ordre tot naerdringinge van die
Articulen: maar als wy Com-
miſſarissen en twee Schepmen der
waents Landen om ons Volk af te
halen, de Hollanders (volgens
haer voor gaende practijcks in de
laetste jaar: *Poultson*) hebben da-
waertich Jaeren na den anderen
ſonden keymelijck orde. contra-
dicierende die Sy. Onſe openlijck
hadden toegeſeynt, ſoo dat het
effect van onſe Commiſſarissen
barmherticheit, en waents ſlechte
was van daer te komegen, die
weynige van onſe armſte Onder-
daanen, ende geboden ende ſne-
kingen van de conſiderabele en
rijcke, om werelt te werden
mit die ſlavernye. Naer dit meek-
ten Wy Onſe klachte in Auguſti
laetſleden door Brieven aen de
Staten Generael, meer in wy ver-
ſochten, dat ordre gegeven mocht
worden aen haer Gouverneur
alder, tot obſervantie van de
vorige Articulen. Dan tot de
tegenwoordige tijdt hebben wy
niet een meer tot onſe ſa-
tisfactie konnen bekomen.

geweest zijn, en hadden al wederom met nieuwe afvorderingen aan boort gekomen, voor en
alder ſy *Banſter* hadden verſtandighe.

Om evenwel ſaak in nieuwe ſwagheden in te wickelen gaven ſy *Banſter* ſoo ample Com-
miſſie, alsof de Colonie van *Surinam* ons van rechtſaep niet toequams, nevens vericheyde
Clauſulen welke duydelijck te kennen gaven, dat hun intentie en voornemen was om ons te
dwingen dat wy ſulcke ſouden aflaan, hebbende ſelfs (door een ongehoorde manier van pro-
cederen) genoemt, op de recommandatie en verkieſinge van *Banſter*, vijf van onſe Onderda-
nen in *Surinam*, om Gecommitteerden te zijn van en door order van de Koning van Groot
Brittannien. Onſe Miniſters in Engelandt daer van bericht bekome hebbende, werden ſchiel-
ick verſt, joongende daar over hun hoogh minneogen; waar op gemelde Secretaris *Trewer*
die, als leet, ingebleden, van hare raadlagen niet en wiste, merckende dattet om verre ſtoot-
ten *Yonall* het geſtelleerde, slechts was het gene d'andere Miniſters beoogden, hielt dick-
maals aan by gedachte Miniſters, om de billijcke Conſiderationen, die ſy mochten hebben, over
choot te ſien, en *Banſter* een Brief van recommandatie te willen vergunnen, waar in ſy onſen

Endelijck want dese Negotians door onſe Miniſters in
Engelandt afgeden; en de laetſte Order die Wy onſen
Gouverneur aen zonden, wardt tuiſſchen den laetſten Secre-
taris *Trewer*, en haer geſloren; t welck tegens de gedachten van
d'andere Engelliſche Miniſters vry aanliep, die geen vertrouwen
alſoo hadden dat wy daar toe te bewegen ſouden zijn, om ſoo
veel van ons recht te laten vallen, of ſe ſoo veel ſtercken toete
ſlaan, daar wy niet aen gehouden; en ons ſoo nadeligh wa-
ren. Doch gelijck de verborgene beweegheden en moti-
ven (welcke gedachte Miniſters ter rugge hielden van het pri-
vaat Tactaat tuiſſchen d'Ooftindijſche Compagnien, t welck
ſoo verre geavanceert was, te voltrecken,) hun deden ver-
moeden, of oock de ſaek van *Surinam* in der minne en vriend-
ſchap mocht by geleyt worden, (geen van beyde accorderen
de met de reſolutien onlangt genomen tot *Deur*, daer t Hof
na toegegaan was, om de Heerſogin van *Orlean* t ontfangen)
ſoo hadden ſy oock, in t moſte geen gevalen in het gene ge-
melde Secretaris verricht had, en begotten vaſt te peynſen,
hoe ſy de volvoeringe daar van mochten ſuyten, ſonder en-
te denken aan het ſmeeken en kermen van die arme Onderda-
nen, dewelcke (ſoo ſy ſeggen in haer Maniſeſt) verlangen
van hun gevacckenis ontlagen te worden.

Dien volgens niet dervende openlijck den gedachten Secre-
taris aanranden, om hem in hun eygen Perſoon te beſchuldi-
gen, hebben ſy het Accoord door hem gemaect, aan t nae-
wer onderſoeck van de Raadt der Plantagiers gerefereert, om
te ſien of ſy geen ander eyſch konden uyrvinden, boven het
gene hy alrede van ons bekomen had; En voorwaar, hun arg-
lijchheit geluckte ſoo wel, dat by aldien *Banſter* ſelfs, ſoo par-
tiaal als hy oock was, aen gemelden Raadt niet en hadde ver-
klaart, vermoeght te zijn met heegene Wy hadden toegeſtaan,
en met een moeyelijcken geest uygedruckt ſijne ongewillig-
heit, om te verrecken, onſe Order en ſou niet aengenomen

Gouverneur fouden haer, in order te goeder trouwey te voeren, en op foodnige omftan-
 dighede n die ongelegel mochten zyn, geens en te gelyke te maaken; 't welck hy hem als oyt een in-
 gewikkelt geloof en archtlycht vertrouwen op fyne oprechtheyt toefonden; 't welck feer veel
 verftaet van private order te fouden, tegen fprekende de gene die wy alrede in topenbaar had-
 den uytgegeven, gelyck ons hier tegens alle waarheyt te late wort geleydt, en dat met foo wey-
 nigh fondament, als het genely daar byvoegen van wegen *Poultron*.

Nu al dit verftaet, daar wy geen oorfaack van waren, verrocken ten laften d'Engelche
 Schepen, en quamen eyndelyck op den 15 Januarij 1671. tot *Surinam* te landen; alwaar de Ge-
 committeerden niet alle bedenkelyke beleeftheyt wierden ontfangen. En alf wat wy met wey-
 nigh woorden konnen leggen van wegen het gepaffeerde tuffchen haer en onfen Gouverneur,
 is, dat aan fijn kant niets was vergeten dat d'Engelche Natie aan ons mocht obligeren; hy vy
 verder gegaan hebbende dan men van hem te verwachten had, en rgeen de Artijckelen met
 Engelandt gefloten, vereyften.

Maar voor foo veel als de Gecommitteerden belangt, haar comportement was gedurigh ver-
 mengt met onredelycke paffie, ongefondeerde klachten, en onrechtmatige begeerten, als ofsy
 niet anders voor hadden, dan misverftand te zayen tuffchen de twee Natien; hebbende met een
 getracht door alle mooghlycke middelen onfe Colonie oyt te roeyen 'tegens de verbinenis
 der gener onder haer, welcke onfe Onderdanen waren: tegens de beloften die *Banifter* in 't par-
 ticulier aan onfe Minifters in Engelandt had gedaan: en eyndelyck tegens het engagement van
 de Koning van Engelandt felts, en fijn Konincklyck woort; van fulcks niet te fullen doen;
 Maar altoo het bewijs hier van al te veel tijts fou wegh-nemen; hebben wy order gegeven, om
 het Journaal onfer Gouverneurs, nevens fijn Antwoort op het Protest, 't welck gedachte Com-
 miffaris onder hem flet berufften toen hy verrock, te publiceren: om aan de gantsche Werelt
 in 't algemeen, en d'Engelche Natie in 't particulier, te laten zien, de notoire valfcheyt van 't
 gene ons wort telate geleydt, en de fuccerneyt van 't comportement onfer Officieren; foo wel
 als d'oprechtheyt onfer meeningen.

Daer 't u geen wonder dat Sy
 foo extravaganten op Onfe
 Onderdanen in plaatfen foo ver-
 re afgelegen, daar Sy foo flout
 zyn met onfe Koninglyche Per-
 joon, en de eer van dese Natie
 foo diebte by haer. in haer eygen
 Land, daar qualijck een Stad is
 in haer territorium, die niet ge-
 wult zyn met ongerijnde beftor-
 telycke Schulderyn, valfche
 Gedenk-Penningen en Pylaren,
 van welke eenige per ordre van
 de Staet publickelyck zyn ten
 toon geftelt in defelve tijdt doen
 wy met haer traden in ver-
 righte Raads-ploeginge, tot de
 oprichting van de Triple Allian-
 tie en de Vrede van 't Chriften-
 dom: die alleenlyk was juffifan-
 te reden tot onfe misnoeginge,
 on't resentment van alle Onfe

VAn de gepretendeerde Bnormiteyten, began tegens
 d'Onderdanen van de Koning van Groot-Brittanniën in
 verregelegene Gewelften, komen ly nu tot Ons affronteren
 (gelyck ly fonder eenigh fondament affimeren) van fijn Ko-
 nincklycke Perfoon en d'Engelche Natie; 't welck alleen
 oorfaecks genoegh waer geweest, om gedachte Majesteits
 hoogfte misnoegen, en het resentment van alle fijne Onder-
 danen op Onfen hals te halen; 't welck in effect fo veel is als
 of d'Engelche Minifters hadden geleydt, dat, om te straffen
 d'ambitie van een Burgermeester van een particuliere Stads,
 die fich wat te lichtveerdigh liet uyt-fchilderen, Europa ten
 minften in een lichte vlam moftte gefteft worden, en dat foo
 een groote fonde niet af te waffchen ware dan met een diluvie
 van Chriften-bloet.

Doch om dese beschuldiging wat netter te beantwoorden:
 Wy en konnen ons niet genoegh verwonderen over het com-
 portement van 't Hoff van Engelandt, het welcke volkomen-
 lijk meent te juffificeren een Oorlogh, waar in foo veel on-
 noofel bloedt is gefloort, en die foo een algemeene verwoeftin-
 ge veroorfaeckt, met fproockjes te vertellen, die op geen waer-
 heyt gefondeert, en foo feer beneden de deftigheydt van een
 Manifest ziji; en met hun verhaal van diffamerende Schil-
 deryn,

Ons Landen: Maar wy zijn
 dat wy een braveren dan meerder
 sonderlingen, dan de van selve
 raaken te weten: de geresente
 van onse Negocie, aan welke
 dependeerde 't welvaren en pro-
 speriteyt van Ons Volck, en haer
 hyien Lands te behooren
 van vrienten en onderdruckin-
 ge, en de Hollanders haer ver-
 stontende ons te affronteren, hy-
 na in onse eygen dextricht, heb-
 bende oorsaeck om Onse rechts-
 vendige toorn tegen haer te
 toonen.

En dese Medalie, hoewel niet gedaan door Onse order, by Ons aangesien voor gantsch on-
 aanvaard, heeft een van onse Provincien den Plaat-snyder verlost gegeven om de selve open-
 lijk te verkoopen, gelijk men gemeenlyk toelaat het drucken en verkoopen van Boecken
 die men niet voor gevaarlyck keurt; ofte wy een particuliere beleefticheyt vergoort een speciale
 Privilegie aan een particular Boeck-verko-per, om hem alsoo boven sijne Gebooren te prefe-
 rerem; om nu hier te insisteren op het recht dat Wy soo veel hadden als andere Souverainen, om
 of Medallien of eenige ander gewoonlycke middelen te gebruycken, ter gedachtenis van eeni-
 ge Actie ofte Geschiedenis die wy gedenkwaardigh hielden; waar van in *Englands* voornaam-
 lijk soo veel voorbeelden zijn.

Maar hoewel Wy niet en dachten dat de voornoemde Medalie de minste aanstoot had kon-
 nen geven, nochtans zijnder geweest die deselve ten argsten hebben geduyt, om den *Koning van*
Groot-Brittanniën te verbitteren; en als is 't datter geen ding meer valsch en ongefondeert was,
 dan het genc door dese swacke informeerders wiert ingeblast: dies niettemin om alle preten-
 sie te benemen, en te bewysen selfs in de geringste omstandigheden d'oprechtheyd van onse
 intentien, wiert de Privilegie, den Plaat-snyder vergoort, ingeroepen, alle de Medallien die men
 konde vinden, geslupprimeert, en den Stempel geordineert om gebroken te worden, om datter
 niet meer in 't verborgen mochten gellagen worden.

Wat belangt de diffamerende Schildryen daer sy van voorgeven dat onse Steden krioelen, het
 groot gerucht dat sy maken is nergens anders op gefondeert dan op een Schildery, die een Sche-
 pen van Dordt liet maken, ter eeren van de Heer *Cornelis de Wit*, een van haer Borgemeesters, en
 die sy uyt een wat te ruym-scheitge beleefticheyt ordinerden in het Stadhuys op te hangen.
 In dese Schildery wiert hy affgemaelt met een Regiment-Itali, om dat hy in den voorgaenden
 Oorlog op de Vloot het bewind had als onse Gedeputeerde; en de Schilder had daer noch by-
 gevoegt aen d'eene handt een Revier met verscheide Schepen, waer van sommige in de brandt
 waren; en aen d'ander handt de Hoorn des Overvloeds, waer uyt allerley goederen en waaren
 overvloeyden; om aen te wijsen dat den Ooring de Vrede had ingeruymt, en dat de Negotte en
 Commercie op Battalijen en gevechten waren gevolgt. Waer in staet 'aenmercken: 1. Dat de
 Staat aan het oprechten van gedachte Schildery niet hand-daadigh was. 2. Dat het oock niet
 en was het gantsche lchaem van de Stadt *Dordt*, maar slechts de voornoemde Schepen, die sijn
 bysonder vriendt was. 3. Dat dese Schildery (hoedanigh dese doek mocht geweest zijn) in
 een private kamer hing, daer niemand dan de Raads-heeren van de Stadt vry mochten komen.
 En ten laetsten, dat er in de gantsche Schildery niets infameus was, en al wat daer in berispe-

derden, en valschche Medallien en Pilaaren, daer alle onse Ste-
 den, na haer leuen, vol van zijn. Want voor eerst was de
 valschche Pilaaren belangt (het welcke, op dat wy dit in 't oor-
 br geen leuen, eenighints een figuraliere expresse is,) sooty
 daer mee wullen leggen dat wy Pilaaren hebben opgerecht tot
 onere van de Koning van Groot-Brittanniën, of van d'Engel-
 sche Naue, men sal noyt bevinden dat wy eens gedacht heb-
 ben iets diergelijcks te doen. En in dien sin alleen mach men
 die Pilaaren met waarheyt valsch noemen.

En wat aengaet de Medallien, (welcke sy oock valsch noe-
 men,) wy hebben noyt dan van een waerachtige geweten,
 waer op onder bekende en gewoonlycke Sinnebeelden, hy
 Poeten en Schilders in 't ge-bruyck, aen d'eene kant d'Oorlogh
 wiert af-gebeeld, aen d'ander *Overvloed en Vrede*, die de
 selve voor-brengh, hebbende onder haer voeten *Tweede dracht*,
 onder de gedaente van een overwoonen *Eurle*, die de Staten,

nu Vrienden geworden, niet la-ger sou verwoesten.

En dese Medalie, hoewel niet gedaan door Onse order, by Ons aangesien voor gantsch on-
 aanvaard, heeft een van onse Provincien den Plaat-snyder verlost gegeven om de selve open-
 lijk te verkoopen, gelijk men gemeenlyk toelaat het drucken en verkoopen van Boecken
 die men niet voor gevaarlyck keurt; ofte wy een particuliere beleefticheyt vergoort een speciale
 Privilegie aan een particular Boeck-verko-per, om hem alsoo boven sijne Gebooren te prefe-
 rerem; om nu hier te insisteren op het recht dat Wy soo veel hadden als andere Souverainen, om
 of Medallien of eenige ander gewoonlycke middelen te gebruycken, ter gedachtenis van eeni-
 ge Actie ofte Geschiedenis die wy gedenkwaardigh hielden; waar van in *Englands* voornaam-
 lijk soo veel voorbeelden zijn.

Ik was wat dydelhey des geens die na eere of loch, of aennam, welke een meer roofochtige jou zwaeflagen hebben.

Behalven dese eenige Schildery, mogen wy met waarheydt seggen, noit gehoort te hebben datter tegens eenige andere exceptie is genomen, of geklaegt; en soo'er eenige infameuse te rinden waren geweest, de Koning van Engeland de Ministers die by Ons hier gete fideert hebben, zouden daar buiten twiffel van gesproken hebben, en begeert dat d' Antheuren en Uytgevers daar van mochten gestraft geweest zijn; 't welck een klaar bewijs is, dat noit sulcks publyklyk is kerbaar geworden. En in geval datter eenige heymelyk verkocht ofte verpreeydt zijn geworden ('t welk wy noch niet en geloven) hoe kunnen wy sulks verantwoorden, ofte geoordeelt worden handd'adig geweest te zijn, aan 't geen Ons noit ter kennis is gekomen?

Wil fijn Majesteit van Groot Britanniën op reene van Ons te beoorlogen, meer van ons verwachten binnen onse Dominien, dan hy zelfs kan doen in fijn eygen Koninkrijcken, daar het genog bekent is, hoe veel bittere Pasquillen, foo tegen fijn Perfoon als regeeringe, uitgefchrooyt zijn geweest, niet tegenstaende de naeuwte onderfoeckingen? en lichtlyk dat fijn eygen Hooft daar niet meer vry van is geweest dan de rest van het Koninkrijk: en de vryheyd die fijn Onderdanen haer aenmatigen, is soo algemeen, dat fy zelfs fijn verborgenfte vertrek-kamer niet en hebben verfhooont. Sijne Minifters zijn noch flimmer gehandelt, nademaal dat de Cancellier in de redeneringe gedaen voor het openen van de voorige seffie des Parlements bekend, dat fy pablyk van *Verraderij* en *Dwaasheyt* befchuldigt, en zelfs in de Koffye-huyfen voor Sotten en Schelmen wierden uitgemaect. Dit zijn fijn eygen woorden.

Dit dan foo zijnde, met wat recht kunnen wy over Ons klagen, dewelcke selfs in de hitte van alle onse Oorlogen niet schuldig geweest zijn aan eenige ongeregeltheden die hier by te pas quamen; en die in dese laetste uyt eygen beweginge onder seer gefrenge boeten twee Pasquillen hebben gesupprimeert, welke met te weynigh respect van de Persoon van sijn Majesteit van *Groot Brittannië* spraken; hoewel d'Authour den welstandt van onsen Staat seer toegedaen scheente te zijn.

Gelijck dit Artijkel swaer valt te verstaen, en mer geenerley bewijs is bevesticht, soo mer-
nen wy dat sy daer mee be-oogden een inleydinge tot het gene volgt; en derhalven konnen wy
niet beter wederleggen dan met ordentlijk t'antwoorden op de Materien van daadt, die sy
allegeren.

Het recht van de Vlegb is soo
uudt, dat het is een van de
eerste prerogativen van onse Kon-
incklijke Predectseurs, en be-
hoorde het laetste te sijn daer dis
Koninckrijck oyt van scheidende
moet, 't en is wyt in questie ge-
trocken, en wiert wel expressfelyk
erkent in 't Verdragb te Breda;
nochtans dese laetste Sommer wiert
niet alleenlyck geuileers by haer
Commandeers ter Zee, en die rij-
lent in daer na in den Hagb ge-
rechtvaardigt; naar het wiardt
door buytland, versoot in de
meeste Hoven van 't Christen-
ryck, als balatbelijck ruwer on-

Dit is het Grof-kanon der *Engelfche Minifters*; 't is het gane
waer tegen fy meenen wy geen wederftandt können bie-
den, en daer fy met het grootfte vertrouwen op ftuiven: Al
eer fy defe pretentie hadden, wiften fy niet hoe fy alle de fwa-
righeden, die geduurigh hun deffeyn verbinderden, te hooren
mochten komen. Sy waren gefint Ons den Oorlogh ziente
doen: fy hadden 't *Vranfryck* beloofst; en met eenen haer fel-
ven gelief-koofst dat lukks hun private deffeynen binnen
's Lands dapper fou avanceren: Maer het heeft haer geftradig
aen argumenten ontbroken, die populair genoegh waren om
de Natie tegen Ons op te hiefen. Sy hadden wat meer dan
hare Schilderijen en Medallien van nooden; en hier op practi-
feerden fy het fenden van een Jacht, om onfe Vloot op te
foeken, die niet verre van onfe kuff voor ancker lagh, om van
onfe Admiralen het ftrijcken af te vorderen; op hede dat de
nieuwigheyt der fake eenigh voorval fou veroorlofen, tot be-
vordering van hare deffeynen: Welcke hun een ftagh, gelijk

juicks te cyfferen: een ongehoorde Insolentie dat sy met ons zouden twisten om de dominien van der Zee: daer sy onder de Regeeringe van onse Koninklycke Vader het hielden voor een Obligatie, betalende de Licenten en Costuymen, gepermitteers te worden in deselve te Visschen, welke schuldigh zijn de Staet, waer in sy nu zijn (om met ons te disputeren) den de protestie van onse Voorvaderen, en de Maatschappijers en Bleders van Onse Onderdanen.

Wy naderhand ervaren hebben, al te wel na hun wensch aangehoopen zijnde; en behalven dit enckel point niet met alin hangaensch Manifest zijnde, het geene d'Engelsche Natie in 't minste kan raken: achten wy 't noodigh eer Wy daer volkomenlijcker op antwoorden, soo aen den Koning als gedachte Natie te verklaren, dat, gelijk het Ons aan onse kant leedt sou zijn, dat Wy haar het minste prerogatijs, dat haar rechtshalven mocht toekomen; té weygeren, ofte soo veel als eenighins in debat te treden over 't gene sy als hun recht haar selven mochten aenmatigen; als de saak Ons niet en raakt, ofte tegen Ons niet en wort aangeleydt: Wy hopen oock dat sy soo billijk sullen zijn om Ons in onse rechtmatige defensie te dragen; en het groot gerucht, dat de Practiseerders van desen Oorlogh maeken, de kracht en bondigheydt van onse antwoord niet en sal verdooven.

Tot verklaringe van dit Point staat t'aanmercken, dat gelijkerwijs als voor het Jaar 1653. daar noit eenig disputijs geweest over de Vlag tusschen d'Engelsche Natie en Ons, loo is het noit eens voorgesteld, om in eenig Tractaat daar van gewagh te maken; 't welk een klaar en bondig bewijs is, dat tot die tijd toe de Zee-hoofden aan beyde kanten wel wisten wat hun in soodanigen geval te doen stondt; en dat d'Engelsche ten aensien van dien niets en hadden geycht, dan 't gene wy steeds gereed waren toe te staan. Het is oock seer aanmerkenswaardig, dat Engelandt noit eens de gedachten heeft gehad van dit recht van de Vlag, door een formeel Tractaat te verzekeren, tot dat sy begosten te vermoeden, dat men; als een Republike eenige swaerighet mocht maken; noch aan haar te betalen de selfde Eere, die aan hare Koningen was voldoen; waar door sy bewogen wierden daar over een Artikel te hebben in het Tractaat van Vrede, dat tusschen Ons gesloten wierd in 't Jaar 1654.

Het derde dat t'aenmercken staat, is, dat door het Hoff van Engelandt, in plaats van met Ons in een nauwer Alliantie te treden, 't welk sijn Majesteit selfs Onshad voorgedragen, terwijl hy hier was, het Tractaat slechts vernieuwde, 't welk wy met Cromwel hadden gemaakt, met eenig byvoegsel, als te voren gedacht, het Artikel van de Vlag een gedeelte daar van zijnde, 't welk mer de rest in 't Jaar 1662. gesloten wierd, sonder eenige conferentie over den inhoud des gemelden Artikjels, ofte d'allerminste verklaringe van desselfs rechte meeninge, vorder dan de woorden mede brachten. En nadethand in het Tractaat van Bréda wierd het 19de Artikel, daar soo veel van gesproken wort, overgeschreven uyt het Tractaat van 't Jaar 1662. gelijk dat van het Tractaat van 't Jaar 1662. genomen wierd uyt het Tractaat van 't Jaar 1654; loo dat om den rechten sin van 't voornoemde Artikel recht te verstaen, Wy te fugge moeten gaan na het Origineel; watter te London gepasseert is in de conferentien en debatten tusschen de Engelsche Gecommitteerden (daar Cromwel selfs een van was) en Onse Extraordinary Gedeputeerden, ten opzicht van het gemelde Artikel.

En het blijkt uit het Journaal van Onse Gedeputeerden, het welke Wy by der handt hebben, om te bewaarteden 't gene Wy by-brengen (niet twijffelende of in geval dat de Engelsche Gecommitteerden de selfde methode gehouden hebben, en ook het gepasseerde geregitueert, de selfde particulariteten daar in te vinden sullen zijn) dat op den 1. November 1653. de Engelsche Gecommitteerden aan onse voornoemde Gedeputeerden overleverden 27 Artikjelen, die sy tot een Accoort voorstelden, en om het Tractaat dat gellooten sou worden; op te maken; en dat in het 15de van die Artikjelen onder andere wel uytdruckelijk was gesegt, dat alle onse Schepen, soo wel die van Oorlog, als andere, het sy enckel of uit een Vloot bestaende, eenige Oorlogh-schepen van Engelandt ontmoetende, de Vlagh souden strijcken, en het Topzeyllaeten vallen.

Waar op Onse Gedeputeerden verklaarden, order van Ons te hebben, om de Republieke te verzekeren, dat Wy niet gefint waren eenige verandering te maken, en gantsch bereydt willich aan de Republieke te betaalen alle de selfde respecten, die die Wy onder de vorige Regeringh aan Engelandt hadden betaalt: en dat derhalven, aangesien sy een besonder Artijckel daar over wilden hebben, soo was het dienvolgens noodig van d'oudste en ervaerensste Zee-officieren aan beyde kanten te vernemen, op wat wijze dat men daar in geduurig had gegaan, om sulks in 't toekomende vast te stellen: en te meer, alsoo daar in geen vorig Tractaat gewagh van was gemaakt.

De Conferentien, soo over dat point als verscheyden andere, duurden etlijke dagen lang: alsoo men d'Engelsche Gecommitteerden in al' die tijt niet en konde brengen, om tot het voorgestelde Examen te treden, nochte te refereren, (niet tegenstaande de gereiteteerde instautien onser Gedeputeerden) aan de decisie der Zee-luyden, sooren aansien van de Kusten en Plaatsen, daar het strijcken tot die tijt in 't gebruik was geweest, als van het getal der Schepen: waar in sy gewisselijk haar niet te soeck souden hebben gemaakt, hadden sy konnen bewijzen, dat eenige Scheeps-vloot van d'onse voor een enckel Schip van Engelandt oit hadde gestreken, gelijk sy eerst hadden gepretendeert. En op den 26. December O. S. daar aanz volgende, leverden sy aan onse Gedeputeerden dit Artijckel, in plaats van het vorige daar over sy niet eens konden worden.

In dit Artijckel, d'Engelsche Gecommitteerden niet konnende tot een exempel bybrengen eenige Vloot, dié voor een enckel Schip had gestreken, en dienvolgens hun pretentie niet goet maken, lieten sy uit het woort van *Scheeps-vlooten*, 't welck in het vorige Artijckel stondt, en lieten de saak hier by ongedecideert steken, dat de Schepen en het Vaartuig, sonder meer te seggen. En eyndlijck, na verscheiden Conferentien over het gantsche Artijckel, is men wederzijds accooft geworden, om geen verandering te maken, en sich by 't gebruik te houden, sonder naarder determinatie. Met voornoemde Artijckel dienvolgens van woort tot woort luyde aldus:

Quod naves & navigia dictarum Federatarum Provinciarum, tam Bellica, & ad hostium vim propulsandam instructa, quam alia, que alicuiè navibus Bellicis hujus Reipublica in Maribus Britannicis obviam dederint, vexillum suum è mali vertice detrahent, & supremum velum demittent, eo modo, quo ullis retro temporibus sub quocunque anteriori Regimine observatum fuit.

Dat de Schepen en het Vaartuig der Vereenighde Provintien, soo wel Oorlogh-schepen als andere, op de Brittische Zeën eenige Oorlogh-schepen van dese Republieke ontmoetende, de Vlagh fullen strijcken, en hun Top-zeyl laeten vallen, op de selfde manier als voor desen is geschiedt onder eenige voorgaande Regering.

Dit Pointt aldus afgedaan, en hertantsche Tractaat wederzijds geslooten en geratificeert zijnde, gaven Wy noch Onse generaele Instructien aan onse Admiralen en andere Zeevoogden, in de eygentlijke woorden als te voren, geen reden altoos vindende om de minste verandering daer in te maecten, nademaal het voornoemde Artijckel alles by de selfde conditie en standt als voren liet berusten, daar slechts byvoegende het geslooten Tractaat, om te dienen tot een regel voor onse gemelde Officieren. En alsoo daar noit in de voornoemde Instructien eenige Clausule had geweest, die de Hoofden onser Vlooten ordeneerde de Vlagh te strijcken voor alle Engelsche Oorlog-schepen die haar souden ontmoeten hebben Wy het

dat niet niet bygevoegt, nadien hy al het verhaalde daarbij kenken dat Wy daerom niet
aan verplicht waren, en dat de Engelsche Gecommiteerden dat point al gecbatteert heb-
bende, daar niet langer opkonden, om geen ander oorsack, dan om datter bestaan bewijs
redenen onbrektof bereffing van hun allertie.

Middelcrwijle verliëpender veelc Jaeren sonder eenig difput of verschil te hebben
over d'zaak, tuschen de Republike van Engelandt en Ons. Syn Majesteyt nu re-
gerende wiert naderhaant tot sijn Kroon herstelt; en in hys Tractaat met hem geloo-
ten in 't Jaar 1662. wiert het selfde Artijkel, met de rest daar tuschen ingevoegt, doch
sonder eenige naarder verklaringe, 't zy mondeling of schriftlijk. In 't Jaar 1667. wiert
't van woort tot woort overgeschreven uit 't Tractaat van 't Jaar 1662. om te dienen
voor het 19de Artijkel van dat van *Hy, da*; en in al dese revolutien hadder noch niet
eenig verschil gewerkt over desselfs uitvoeringe voor de Maant van Augustus 1671;
als wanneer 't Hof van *Engelandt* goet dacht een Jacht in onse Vloot te senden,
de welcke, als gedacht, niet verre van onse Kust voor ancker lagh, en by een van onse
Admiraalen zeylende, tweemaal met scherp op hem schoot; om dat hy sijn Vlag niet en
streck, en het Top-zeyl liet vallen; waar op gemelde Admiraal, die nopende de Vlag
geen ander order had, dan in acht te nemen het 19de Artijkel van het Bredasche Tra-
ctaat, aangesien het voornoemde Artijkel niet en melde van geheele Vlooten, maar in
't gros slechts van Schepen sprack; en dat om de boven verhaalde redenen, behalven
noch verscheyde andere omstandigheden daar onse Vloot toen onder lagh, tot welke
het Artijkel niet geapliceert konde worden; en met eenen begeerig zijnde sijn Maje-
steyt van Groot-Britannien alle mogelijke respect te bewijzen, ging hy sals aan boort
op het Jacht (daar men byna geen exempel van heeft voor een Admiraal, in actueel ge-
biede zijnde) den Capiteyn met alle bedencklike betteftheyt aandienende, dat hy son-
der een particulier order, een sakk van sulck een gemichte opfish niet en dorste nemen;
en by aldien dat sijn Majesteyt van Groot-Britannien oordeelde dattet hem toequam,
dat d'verschil tuschen ons sonder te decideren, die Meesters van hem en gemelde
Admiraal waeren.

Dit is de grove misdaat van onsen Admiraal; en daar Wy met soo grooten drift en
passie selfs mede worden beschuldigt; en dit is het onvergeeflijk affront dat Wy schul-
dig aan sijn voor den Koning en de gantche *Engelsche Natione*. Waar belangt hengende
sy daar by voegen, van Onse bejegening op het selfde nootval, daar toe sullen Wy
bequam gelegentheyte hebben op een ander plaats van te spreken. En nopende de
Dominion der Zeen, en de gepretendeerde Toll van de Visschery (te welck niemant
kan seggen hoe sy thier ter plaatse ophalen) sullen Wy met slechts weynige woorden
daar op antwoorden, dat soo het een als het ander desen Oorlog geheel niet en raakt;
ongelyk als in alles, dat op de Ceremonie van de Vlagh siet. Wy niet voor hadden
de minste verandering te maken, en geen andere Rechteren begeerden om het selve te
reguleren en decideren; dan d'oudste en ervarenste Zee-hoofden, soo begeeren Wy
ook geen minwe Privilegie voor de vryheyt van te Visschen, en vorderen nietsten
dien aansen, dan Ons valt te houden aan 't gene tot noch toe het geduurig gebruik is
gewest, en te behouden het gene gericht is geweest met solemnele Tractaten, by na
twee hondert Jaeren herwaerts, en 't geen d'Inwoonders van onse Provintien, on-
der alle veranderingen en formulieren van Regeering, ongemolesteert geduurig heb-
ben genoten.

Niet tegenstaande alle dese Provocatien, soo hebben wy patiëntlijk verwacht, sa-
te sijn, niet soekende de Vrede
van 's Christenrijck te distur-
beren, om onse particuliere
Resselement, wanneer sy niet
palieten haer devoir te doen,
om de Alder-Christelijckste
Koningh tegens ons op te rocke-
nen, van welke sy haer soo
versekerden, dat voor twaalf
Maenden haer Ministers hier
ons daer mede dreyghden.

Het en is niet wel te begrijpen wat Provocatien hier ge-
meent worden, waar over de Koning van Groot-Brittan-
nien satisfactie met sulcken gedult had afgewacht, dewijl hy
ongewillig was de Vrede van 't Christendom te prolongeren
om sijn particuliere ressentementen, 't welke hem ook eenen
anderen Ambassadeur aen Ons dede zenden, gelijk als kort
daar aan verhaalt wort; want soo sy daar méé te kennen willen
geven d'affairen van Oost-Indiën en Surinam, met het gepretend-
deerd' affronteeren van sijn Majesteits Persoon, 't welk sy Ons
te laste leggen; Wy hebben alrede doen bliken, dat ten opzicht
van dit alles het Engelsche Hoff groote reden had, om Ons veel
eer te dancken voor onse inwilliging, veel min dan over Ons
te klagen: en dese tweede Ambassadeur daar sy van melden,
heeft daar noit eens van gerept: 't welk nochtans, in geval hun
klachte wel gefondeert waere geweest, 'teenemaal noodigh
waere, ten eynde Ons weygeren hunnen Oorlog had, mogen
gejustificeert hebben.

Maar in het tegendeel is het notoir, dat sy niet sonder een mystere Sir William Tempel te rugge
ontboden, die altyt yverde den voortgang van all' het gene het minste mis verstandt tusschen bey-
de Natien mocht veroorsaken, voort te komen of te stuyten, en die alrijdt door alle mooghlicke
middelen getracht had d'Alliantie (daar hy een gelukkig instrument van was geweest) in haar ge-
heel te behouden; om Ons een tijt lang daar na een Gefant toe te zenden, dewelke nochte in sijn
Memorialen Ons behandelt, nochte in sijn private Conferentien niet eens gewagh maakte van
't geen daar zy sedert zoo veel gerucht om maakten. En zoo dit geduldigh afwachten op de saak
van de Vlagh slechts sier, sullen Wy in de twee navolgende Articulen toonen d'onrechtmatigheyt
deser klachte.

Ondertusschen het getie sy daar aan knopen, als dat Wy getracht souden hebben den Koning
van Frankrijk tegens sijn Majesteit van Groot-Brittannien op te hiten, is zoo verre van de waar-
heyt, als alle haer voorige beschuldigingen: Wy en twijffelen niet, of de gantsche Engelsche Natie
sal meerder geloof geven aan de sincere protestatie die Wy hier doen voor Godt en de Menschen,
dat Wy niet eens de gedachten hebben gehad, van 't geen sy Ons te laste leggen, dan aan het gene
soommige Fransche Emislarissen vermoeden, zo gantsch tegens alle waarschijnlijkheit, als waarheit.

't Was dan zoo verre met Ons daar van daan, dat Wy eenige secrete correspondentie met
Frankrijk zouden hebben gehad, dat wy hare Wapenen ons op den hals hebben gehaalt, hierom
alleen, om dat wy een al te nauwen Alliantie met den Koning van Groot-Brittannien hadden in-
gegaan; en 't is voor gantsch Europa kennelik, of het Engelsche Hof, dan of wy gemelde Alliantie
best hebben onderhouden, en wie van ons beyde tot elkanders nadeel de Koning van Frankrijcks
vrienschap heeft gesocht. Zedert het afvaardigen van den Ambassadeur Montagu naar Frankrijk
(t welk was in het begin van 't Jaar 1669) heeft de swakst-siende lichtlijk konin kenken merken, wie de
Boesem-vrienden geweest zijn: En so wat na de geitereerde Ambassaedschappen van hun Grand-
Ministers, als om het gene tot Douwer was gepasseert, mitsgaders de groote Wervingen die sy in
Engeland, Schotland en Terland tegen ons, aan de Franschen hadden vergunt, zouden wy gewisselijk
zeer licht-geloovig moeten geweest zijn, met ons selven in te beelden, dat wy een grooter deel in
de Franschen haar vrienschap hadden, als het Hof van Engelandt; Wy, die op de zelfde tijdt een
confiderabele Vloot in Zee hadden, tot bescherminge der Spaensche Nederlanden, in kas van een
tweede invasie, en die oock by Engelandt aanhielden, om nevens Ons oock een tot dien eynde
in Zee te brengen, om alsoo gezaementlijk te ageren, en de Reputatie van d'Alliantie met den
anderen ingegaan, te maintaineren en staande te houden: De Koningh van Frankrijk toen al
geavanceert zijnde tot op Duynkerken.

Maar, om d'onrechtmatigheyt van dese beschuldiging noch klaarder aan te wijzen; onse Am-
bassadeur in Engelandt Ons de weet aangedaan hebbende, dat niet tegenstaande alle d'overtuy-
gende

gende bewijs-redenen, die wy van het tegendeel hadden ingegeven, zommige qualijk geaffigineerde Perſoonen nochtans, zooden Koning, als de gantſche Natie ſochten wijs te maken, dat wy tegens onſe engagementen onder de hand met den *Koning van Frankryk* tracteerden. Wy gaven hem van ſtonden aan order, om uyt onſen naam aan *Sijn Majesteit van Groot-Brittannien* te verklaren, dat, om de valsheyt defer geruchten, die tot ons nadeel wierden uytgeſtroyt, te doen blyken, en om gedachte *Majesteit* effentiele en ontkenneſelicke bewijſen te geven van d'oprechtigheyt onſer intentien, Wy gereet waren in zoodanige Alliantie met hem te treden, als hem goet dacht, hoe naeuw deſelve oock mochte zyn, en noch vry verder te gaan, als Wy tot noch toe alreede hadden gedaan, tot ſecuriteyt van de Vrede in *Europa*.

't Is ſulx, dat de gereitereerde presentatien van onzen Ambaffadeur met ſmaetheyt wierden verworpen: doch Wy konden ons naulijks inbeelden, dat na dit ons procederen het Hoff van Engellant Ons, zedert te laſte konde geleg hebben dreygementen, die zy zeer wel wiften dat op een enkele inbeeldinge waren ſteunende, en daar Wy niet ſchuldig aan konden zyn, op een tijde, als wy Ons ſochten naeuwer te verbinden: en dat hare verborgene intriquen met de Franſen, om den byſtandt der ſelve tegens Engellant te verwachten, Ons al te wel bekend waren.

OP't laaſte niet meer van baer boorende, ſonden wy een ander Ambaffadeur aan baer, welke naar diverſe dringende *Memoriale* overgelevert in onſe Name, geen antwoordt kon bekomen, tot dat by had verklaart ſijn revocatie, doen preſenteerden ſy een Papier tot dit effect; dat in deſe conjuncture ſy wilden conſenteren om voor ons te ſtrijcken, indien wy baer wilden aſſiſteren tegens de *France*, conditioneel, dat het noyt ſoo plaats ſoude hebben tot baar prejuditie hier namaels.

HUn manier van ſpreken hier, van haar tweede Ambaffadeur te zenden, ſchijnt in ſich te vervatten, dat deſe klaagde, op deſe gewoonlijke wiſſe, van alles daar het hun geliefde Ons mée te beſchuldigen in hun *Manifest*; ofte dat *Sir William Temple* ſijn klachte over de ſaak van de Vlagh alreede gedaan had, ſonder daar eenigh antwoordt op bekomen te hebben. Wat het eerſte belangt, Wy hebben 't alreede doen blyken, hoe verre ſulcks van de waarheyt afwijkt: En wat *Sir William Temple* aangaat, het ſou hem ſwaar gevallen hebben, by Ons klachtig gevallen te hebben over 't geen niet gebeurt en was, dan dicht aan het Jaar na ſijn vertrek. Maar om niet langer op contradictien te ſtaan, die meer als op een plaats in dit *Manifest* te vinden zyn, en om 't antwoordt op 't geen ſy allegeren. 't Is waar, Wy en hebben niet eerſt naar *Engellant* gezonden op het diſpuit van de Vlagh: en gelijk Wy niet vernoegt waren dat onſen Admiraal het 19de Artijkel van het Tractaat van *Breda* geviolert had; ſoo heeft het Ons oock goet gedacht, de klachte des *Konings van Groot-Brittannien* af te wachten, in kas ſijn *Majesteit* mocht oordeelen het reſpect dat wy hem ſchuldigh waren, niet en hadden betaalt; te meer, alſoo de *Propoſition* die de Heer *Boreel*, onſen Ambaffadeur, aan ſijn *Majesteit* en ſijne Miniſters had gedaan, (kort te vooreer dat van de Vlag voorviel) om daer over met haer in conferentie te treden, wierden verworpen, onder pretext, dat Ons een Ambaffadeur ſou togeſonden worden. En toen eyndelijk *Sir George Downing* van ſijn gedachte *Majesteit* quam, deden Wy verklaringe, tot Antwoordt op het *Memoriael*, ons op den 12^{en} Januarij overgelevert, dat aan alle onſe Admiralen en Opper-hoofden een ſtrictie Order was toegeſonden, om punctuelijck t'obſerveeren, en haer te reguleren na het 19. Artijkel van het Tractaat tot *Breda* geſlooten met ſijn *Majesteit* van *Groot-Brittannien*; en dat Onſe intentie was, dat het Ons ſou dienen tot een ſtaende regel, in alle deſelfs omſtandigheden. Doch nadien de ſtaat van queſtie op d'uytvoeringe van een Artijkel ſach, waar op gedaene klachten wierden geformeert, ſoo ſtont t'aenmercken, 1. Dattet voor Ons niet en bleek, dat generale Scheeps-vlooten daer onder wierden begrepen, en dat niet anders als Schepen en allerley Vaertuyg, ſondereenige bepalinge daer in wierden verhaelt. En ten tweeden, dat men het ſou doen *Eo modo, quo ullis retro temporibus unquam obſervatum fuit*: Op ſoo een wiſſe, gelijk men het voor deſen gepractiſceert heeft.

Op het eerſte Poinct, om den rechten ſin van het voornoemde Artijkel te toonen, gebruikten Wy

Wy een gedeelte van de boven-verhaalde Argumenten. En wat het tweede belanght, Wy hebben ondermael gemelde Ambassadeur aangeboden, soo 't den Koning sijnen Meester geliefde, en nasuwer onderzoek van het gewoonlijk gebruyk des Vlags t'aanveerden, en in geval men bevond dat onse Vlooten oir voor een Engelsch Schip hadden gestreken, wy souden erkennen dat het recht waere, en daer niet verder over disputeren.

Dus verre sag Ons antwoord op de staet van questie, en bewesen met hoe weynig reden wy beschuldigt wierden van het Tractaet tot *Breda* geviolert te hebben. Maer wy gingen noch al verder: En hoewel wy seer wel wisten, dat men in het onderzoek 't welck wy voorstelden, noyt sou bevinden dat Onse generale Vloot voor een enkel Schip had gestreken; dies niet te min op het voornoemde onderzoek ('t welck niet dan tot ons groot voordeel had konnen uytvallen) niet langer staende, verklaerden wy, dat op het vertrouwen dat wy hadden op de sincere en bestendige vrientchap des Konings van Groot-Brittannien, en verhoopende te sullen volbrengen het gene daer hy aen verplicht was, volgens het vijfde Articul der *Triple Alliantie*, in geval Vranckrijk Ons quam beoorlogen, hebben wy vrywilligh toegestaen, dat soo wel Onse gantsche Vloot als onse particuliere Schepen voor een enkel Oorlog-schip, voerende de Vlag van sijn Majesteit van Groot Brittannien, soude strijken; om daer door aen sijn gedachte Majesteit te geven de hoogste proeve van respect en eere, die wy t'allen tijden wilden trachten te bewijzen aen soo een grooten Monarch: presenteerende met eenen aen sijn Majesteit op een secker Reglement daer over met hem te willen accordeeren, om also alle disputen en controversien in het toekomende te prevenireren.

Dit is in 't korte de substantie van d'antwoord die wy op *Sir George Downings* Memoriael gaven, welcke d'instellers van het Manifest, de benaminge van belagchelijk geliefte hebben te geven, daer zy wel wisten dat zy met geen reden altoos dezelve konden tegen-spreken; als of sy tot verdediging van hun Oorlogh niet anders by te brengen hadden, dan Ons impertinentlijk quanswijs spreekende in te voeren, en te doen seggen, het geen wy noit eens gedacht hadden.

Maer dese Heeren en seggen ons niet, dat, om de saeck niet grondig t'examineren, en serieuse debatten te schuwen, ('t welck buyten twijffel den deckmantel die sy sochten, en van nooden hadden om haer woort met de *Franzen* te houden, sou weg genomen hebben:) gemelde Ambassadeur *Downing* geordineert wiert van Ons niets aen te nemen dan na een seker getal van dagen hem voorgeschreven, en die sy wel wisten al te kort waren, om daer in een Antwoord van zo een gewichte vaerdig te hebben, onder soo een forme van Regeering als d'onse, alwaer de distantie der Ledemaaten, welcke een decisive stem hebben, de genome Resolutien vry draalende houdt; soo dat, toen Onse Antwoord hem gebracht wiert, hy deselve niet wou aennemen, onder pretentie dat se te laet quam, en daer sy in dit Manifest hun patientie zoo hoog extollerden, konden wy niet eens gehoor krijgen, en dat enkel om deze oorzaak, om dat Wy niet eenige weynige uuren vroeger gesproken hadde: en derhalven op het afslaen des Ambassadeurs wierden wy genootzaekt Onse antwoord directelick aen den Koning sijnen Meester te zenden, hoewel niet met veel beter succes.

Sedert de wederom-komst van onse Ambassadeur, hebben sy een Extraordinary aan ons gesonden, welk op een extraordinary manier ons te kennen gaf, geen vorder satisfactie konde offereren, tot dat hy te rugh aan sijn Meesters had geschreven.

MEt haar selven steeds vrolijk te maken, en te kittelen met een koude allusie op den Character van onsen Ambassadeur, willen zy hun bejegening justificeren; doch haer onverwinnelijke obstinaathey, in te weygeren, met hem te treden in reguliere conferentien over het gene hy haar aan te bieden had, sal best blijken uyt het navolgende.

Onse Antwoord op het Memoriael van *Sir George Downing* (welke hy weygerde t'ontfangen) aan sijn Majesteit van Groot Brittannien, overgelevert zijnde door onzen Ambassadeur, ontving hy een Replijc van 't Hof van Engelandt, waar in sy klaagden, dat Ons antwoord niet min dat vernoevende was, en

vervult met donckere en dubbelfinnige woorden, nevens eenige andere objecten, van gelijken aert. Waar op het ons goet dacht een Extraordinary Ambassadeur naar Engeland te zenden, met volkomen macht, om te verklaren het gene doncker of twyfelachtigh mocht zijn, en dien volgens daar by te voegen, tgeen noodigh waere tot uytdruckinge van onse oprechte intentie en meeninge; welcke was, om noch vry verder te gaan dan tot noch toe was veraccordeert, ten oplicht van de Vlagh. In-de eerste conferentie die gedachte Extraordinary Ambassadeur nevens onsen Legier, met de Engelsche Ministers hielden, gaven zy haar te kennen de Orders van Ons ontfangen, en haar verseeckert hebbende, dat zy bereydwillich waren, om uyt onsen Naam tgeen doncker en dubbelfinnigh mogt zijn in onsen Antwoort, te verklaren, (zonder gedachte Ministers daar toe te konnen brengen, om tallegeren wat zy daar in defect vonden) presenteerden zy haar een Ontwerp van een Artijckel, of een wijtloopiger Declaratie in geschrift, nopende de saak van de Vlagh, waar in uytdruckelijck wierd verhaalt, dat onse gezamentlicke Vlooten, zoo wel als onse Schepen in t byzonder, eenige Oorlogh-schepen, die de Vlagh van *Sijn Majesteit van Groot-Brittannien* voerden, ontmoetende, de Vlagh zouden strijcken, en het Top-zeyl laten vallen (t welck men achten zoude te zijn de volkomenste en krachtighste verklarende Clausule, die men tot het 19. *Bredasche Artijckel* zou konnen voegen) zonder het zelve aan de zijde van Engeland te hechten, ofte te doen dependeren aan eenige conditie ofte eyfch, hoedanigh dat het oock zy. Waar op onse gedachte Ambassadeurs van d' Engelsche Gecommitteerden begeerden te weten, of een zoodanige Declaratie *Sijn Majesteit* mocht voldoen, soo ja, dat zy gereet stonden om diet t'onderteecken: Maar d' Engelsche Gecommitteerden antwoorden, dat zy een Antwoort op des Konings boven-verhaalde Memorial (ofte Replijcq) gedateert den 3. February, waeren verwachtende, en geen Papieren die niet ondertekent waren, vermochten aan te nemen; en onse Ambassadeurs daar op weygerende het zelve t'onderteekenen, aler zy wisten of het verneeging mocht geven: wierd alzoo de conferentie afgebroken zonder wijder onderhandelinge. Doch naderhaadt onse voornoemde Ambassadeurs reflectie nemende op de strictheit van de Orders die zy van Ons hadden ontfangen: Soo is t dat zy (om niet na te laten tgeen mocht dienen tot bewijs van de sinceriteyt onser intentien, en het respect, welck Wy den Perzoon van *Sijn Majesteit van Groot-Brittannien* toedroegen) resolveerden alle andere consideratien over t hooft te sien, en hebbende opgestelt en geteeckent een Memorial (waar in gedachte Declaratie was vervat, met belofte van noch nader verklaringe, in geval dat zy t noch dubbelfinnigh ofte duyster mochten oordeelen) hebben zy op nieuw Conferentie verzocht, om het zelve aan de Gecommitteerden te behandigen: doch dese voorfiende, dat zulk een inwillighigh in onse Ambassadeurs voor hun desseynen een groote hinderpaal mocht zijn, en de Rupture stuyten, zoo t aan den dag quame, en zy daar over vrye conferentien hielden; waren zy zoo kloeck, dat zy hun Declaratie des Oorloghs deden lezen, en voor goet keuren in des Konings Raadt, tot dien eynde, en met groote precipitantie extraordinaris beroepen, en dat een uur te vooren, aler zy onse Ambassadeurs hadden geappoincteert tot de Conferentie hun goegestaan: invoegen, dat toen onse Ambassadeurs ter plaatse der Conferentie quamen, hun aangeleydt wierd, dat zy al te laat quamen; en dat men even te vooren een resolutie genomen had tot den Oorlogh, en zults beslooten was in *Sijn Majesteits Raadt*. Waar op de Engelsche Gecommitteerden het Papier door onse Ambassadeurs gescreven, weygerden aan te nemen, wy nochtans geduurig genegen zijnde het zelve over te leveren, schoon dat zy van de verklaringe des Oorlogs de weert hadden.

Men kan seer wel begrijpen, hoe verbaast onze Ambassadeurs stonden op dit ontfangen bescheyt: en Wy staan oock niet min verzet, siende dat het Hof van Engeland, na alle arbeyt door Onsen Ambassadeur extraordinary, tot voorkominge der Rupture aangewendt, hem nu zo zonder reden beschuldigen aan haar verklaart te hebben, dat hy voor nader informatie van Ons bekomene hebben, *Sijn Majesteit van Groot-Brittannien* geen Satisfactie konde bieden.

Soo dat wy nu despereren
de van een goet effect. of
ver-

AL het geen Wy tot noch toe in t algemeen hebben geseght in t particulier, het trouwhertig verhaal van t gepasseer-

*onder handeling wy geöns-
springt dat zy om de wapenen
op te nemen, tot minstena van
onse oude Prerogative van
onse Kroonen, en de Eer en secu-
riteit van onse Koninkrijken,
ons verlatende op Gods, dat
hy ons assisteeren sal in onse
rechtvaardige onderneeminge,
alsoo wy geen middel hadden
gelaten onse Volk te beschermen
van de loosbeyt van die Natie
in Vrede, als by de Manhaf-
tigbeyt van onse Onderdanen
in Oorlogh.*

*Daerom hebben wy goeds-
gevonden te declareren, gelijk
wy declareren by desen, dat wy
den Oorlogh willen voortzet-
ten, soo ter Zee als te Landt,
tegens de Staten Generaal der
Vereenigde Nederlanden, en
alle haer Onderdanen en In-
woonderen: by dese willende
onse waarde en zeer geliefde
Broeder den Hertogh van
Foxck, onse Hoogh Admiraal,
onse Stedebouders van alle onse
Provincien, Gouverneurs van
Forten en Garnisoenen, en alle
andere Officiere en Soldaten
vader haer ter Zee en te Landt,
te opposeeren alle de onderne-
mingen van de Staten Generaal
der Vereenigde Nederlanden
of haer Onderdanen, te doen
en executeren alle Actien van
Hostiliteit, in vervolg van
de Oorlogh tegen de Staten Ge-
neraal der Vereenigde Neder-
landen haer Vassalen, Onderda-
nen en Inwoonderen, willende*

*passerde in Londen, tusschen Onse Ambassadeurs en d'Engels/
Ministers, geeft genoeg te kennen, met wat recht sy Ons hier
beschuldigen, als dat wy den Koning van Groot Brittanien sou-
den gedwongen hebben de Wapenen t'aanveerden, met hem
t'ontnemen (soo sy voorgeven) alle hope van eenige satisfactie
door een Tractaat te bekomen. Naderhandt en is 't niet te ver-
wonderen, dat zy haar zoo verzekert houden van de Godde-
lijke hulpe in hun rechtvaardige onderwindingen. Soo een
godtsaligen Oorlog kan niet dan wel gelucken.*

*Dit moet men evenwel niet vergeten, dat (gelijk Wy te
voren geseit hebben) zy in dat zelfde oogenblik, toen zy Godt
tot getuygen over onse obstinaatheyte riepen, en dit Manifest in
den Raadt geleesen en geapprobeert wierdt, sy een uur daar na
Onse Ambassadeurs waeren verwachtede, van dewelke zy te
voren wisten, dat zy alle behoorlicke satisfactie souden beko-
men: En ook, dat dese Raadt met sulcke een precipitantie ofte
verhaestling tot geen ander eynde beroepen wierdt, dan om de
devoiren onser Ministers vruchteloos te maken, en de Nego-
tiatie niet vorder in te ruymen.*

*Voegt hier noch by, indien d'Oorlogh die ' Hoff van Enge-
landt tegen Ons aangevangen heeft, soodanig zy dat zy 't niet
voorby konden, en zelfs niet voorgenomen hadden; tot wat
eynde souden zy etlijke Maanden voor de rupture, Ministers
naar 't Hoff van Sweden en Brandenburg? Was 't om die Prin-
sen te persuaderen dat zy Ons vaster zouden bystaen? ofte
meenen zy, dat hun negotiatie Ons t'eenemaal vreemt was?
Willen zy Ons en de Wereldt doen gelooven door een inge-
wikkelt vertrouwen, dat hun secrete intelligentie met Frankrijk
begon met desen Oorlog, en dat zy 't op ons verder niet had-
den angeleyt, lang voor die tijdt? Het is geheel Europa kenne-
lijk gendeg, wat tot dien eynde al in 't werk is gestelt; en sonder
eens te rugge te keeren na min publike Verbintenissen, en al
langer geleden, (als dat van Douwer mocht zijn) zelfs in de by-
gevoegde Articulen, daarmen in het Franse Leger over accoord
geworden was, en waer van d'Engelsche Plenipotentiarissen selfs
een Copy zonden aan den Prins van Oranien, erkennen sy een
Tractaat alrede tegen Ons geslooten te hebben op den 12 Fe-
bruarii 1672 te weten twee Maanden voor de rupture, soo wel
als sy te voren wisten, hoe verre Wy met haar mochten gaan.*

*Eyndelijk, omte doen blycken, dat hun verklarende Oor-
logh niet min dan op de nootwendigheyt, daar zy van seggen,
gefondeert was; zoo staat te noteren, dat sy Ons den Oorlogh
aandeden, al eer dat sy se verklaarden; en door een ongehoor-
de manier van procederen, onse Koopvaardy-schepen, uyt de
Straat komende, alrede hadden aangetaft, en dat op dien self-
den tijt, toen Wy haar een Ambassadeur extraordinaris hadden
toegezonden, om hun satisfactie over hun voornaamste klach-
ten aan te bieden, en sijn Majesteit van Groot-Brittanien te
verwittigen, hoe seer Wy genegen waeren sijn vrientchap te
behouden.*

dat alle onse Onderdanen daer kennis van hebben, welke wy van nu aan striktelyk verbieden, op pene van de doot, geen correspondentie of communicatie te houden met de Staten Generael of haer Onderdanen, die alleenlyk wysgesondert, welk daar toe genecessiteert zijn tot het transporteren van haer personen en goederen uyt de voornoemde Vereenigde Nederlanden.

En alsoo in onse Koninkrijcken verscheijde Onderdanen van de Vereenigde Nederlanden zijn, soo verklaren wy en geuen ons Koninklyk Woort, dat alle sulke van de Duytsche Natie die haer onderdanigblyk comportsen: jegens Ons, en niet correspondeeren met onse Vyanden, zullen verzeckt zijn in haer Persoonen en Goederen, en vry van alle molest van wat nature die zy.

V Order verkle. en Wy, indien eenige Onderdanen van de Vereenigde Nederlanden, 't zy uyt affectie tot Ons, of ons Gouvernement, of door oppressie die sy daar ontmoeten, in onse Koninkryck komende, die sullen by Ons geprotectteert werden in haer Persoonen en Goederen.

EN alsoo Wy verbonden zijn by een Tractaat, de Vrede te onderhouden, gemaekt tot Aix la Chapelle, of Aken, verklaren Wy sinaelick, dat, niet tegenstaande de voortzetting van desen Oorlog, so willen wy onderhouden de oprechte inhoudt en meeningh van dat Tractaat, en dat in alle de Alliantien, welke Wy sullen maken in 't vervolg van desen Oorlogh, hebben Wy, en willen sorgb dragen, deselve te preserveren onverbrekelyk, 't en zy contrarie daar toe geprovoceert of getergt.

spreken, om niet verdrietigh te zijn. Dit enckel Hooft-stuck alleen een Manifest vereyschen-

Het eerste dat t'aenmerken staet, is, dat het Tractaat van Aken slechts een opvulling en voltoyninge was van de Triple Alliantie, waer in alreede bestemt en veraccordeert is geweest, al wat tot Aken verricht wiert; en dat gevolgchlyk die twee Tractaten niet en kunnen verdeelt worden,

W At belanght de Protectie, die alhier beloofd wordt aan soodanige Onse Onderdanen, welke haar in de Koninkrijcken van sijn Majesteit van Groot-Brittannien mochten laten overvoeren, daar en hebben Wy niet tegen: En al wat Wy hier op seggen kunnen, is, dat Wy als noch geen grootte ontblootinge van Volk, door het vertrecken onser Inwoonderen, in onse Provintien gewaar zijn geworden, nochte dat zy tot noch toe de heerschappy onser Nabuuren voor d'onse geprefereert hebben.

H Et slot van dit Manifest is niet min verwonderlyk dan het ander, en by aldien dat de instellers daer van noch zoo weynig zorge gedragen hadden voor hun reputatie, zoo hadden sy wel behoort (zoo 't mooghlyk ware geweest) de geheuchenis van de Triple Alliantie, en van het Tractaat tot Aken vermoortte hebben, dan Ons soo ontijdig erinnert te hebben, hoe weynigh sy hunne beloften hebben geacht, en de solemnele verbintenissen die zy zoo met de Kroon van Spangien, als met Ons hadden ingegaen. En voorwaer, men kan sich qualijk inbeelden, dat 'et haer ernst is, als sy Ons seggen, dat sy d'oprechte meeninge en oog-wit van de Vrede van Aken willen maintaineren, en d'insichten daer van ongevioleert houden, daer sy in een Ligue met Vranckryck zijn getreden, om een inval te doen in onse Provintien, en veel meer een gevaerlycken Oorlog hebben aengesteken, dan die tot Aken gecomponeert wiert.

Maer om van d'oprechtigheydt deser Declaratie bequaemer te oordeelen; en op dat 'et blycke hoe verre het Hof van Engeland d'insichten van het gemelde Tractaat onderhouden heeft, begeeren wy dat de Leser reflectie neme op de navolgende aanroeringen, daer wy niet wijdloopig van derven

en behoorden aangefien te werden als een enkel Tractaat, hoewel op verscheyden plaetsen en verskeide maanden daer na gesloten; over sulx kan het Hof van Engelandt niet pretenderen het Tractaat tot Aken na gekomen te hebben, ten sy dat sy op dien selfden tijdt konnen doen blijken, dat sy de *Triple Alliantie* niet en hebben geviolceert, en het rechte eynde daer van aen haer kant hebben nagekomen. Wijders is te noteren dat 't sijn Majesteit van Groot-Brittannien was die gemelde Alliantie voorsloegh, hebbende tot dien einde *Sir William Temple* aen ongesonden, die ernstelij by ons aendrong, om aen te spannen met den Koning sijnen Meester, tot stuytinge van den voortgang der Franche Legers, en tot herstellinge van de ruste des Christendoms, een macht te bepaalen, welke aen alle haere Nabuuren soo veel jaloufye veroorsaecte.

3. Dat wy door de krachtige argumenten van gemelde *Sir William Temple* overwonnen zijnde, al wat hy van Ons begeerdé toefonden: doch gelijk wy niet anders en konden dan voorsien dat sulck een Alliantie Franckrijck sou verbitteren en met quade consequentien vergeselschap mocht gaen, begeerden wy op dien selfden tijdt, tot onser beter verseeckering, Ons nauwer met Engelandt te vereenighen, en slooten met haer een defensive Ligue, welke wy nooit, zedert des Konings restauratie, dan op die tijdt konden bekomen: niet eens denckende dat daer op eenigh gevaer konde volgen, in aen te spannen met sijn gemelde Majesteit, en Ons te schicken na sijn begeerten.

4. Dat op dien zelfden grondt, toen Sweden geadmitteert wiert in de zelfde Alliantie, die daer van daen de naam kreegh van *Triple*; in het tweede en derde Artikel met uytgedruckte woorden gestipuleert wiert, datter, om deze Alliantie op een vaster fundament te stabilieren; tusschen de over-een-komende partyen een bondige en sincere vrientschap altijd gehanthaeft sou worden, en dat om die te cultiveren, en metter daet, en in sinceriteyt t'onderhouden, ider een der voornoemde bontgenoten malkanders heyl en voordeel sou behertigen, en voor zoo veel in hun vermoogen was, van alle schade en gevaer bevryen; tot welck eynde oock alle de Tractaten en wederzijdsche verbintenissen in hun geheel zouden worden bewaert en ongeschonden blijven. En in het 5. Articul wiert 'er by gevoeght, dat in geval de voornoemde goede intentien der geconfedereerde by eenige andere Staet ofte Koning niet wel opgevat mochten worden, en dat daer over eenige der geconfedereerden eenigh onheyl ofte Oorlogh mochte overkomen, d'anderetweezouden gehouden zijn, met alle mooglijke vigeur hem ter zee en telande t'affisteren, en haere Auxiliare Benden niet t'huis t'ontbieden, al eer sy hem vergoedinge gedaen hadden, en het gevaer over was.

Nu vragen Wy de Instellers van het Manifest, of sy met de *Franfen* verlof te geven, om in *Engelandt*, *Schorlandt* en *Yorklandt* soo sterk te werven; (daar sy wel wisten dat sy 't op ons gemunt hadden) Ons heyl en voordeel, gelijk sy verplicht waeren, begosten te bevorderen? Of hun secrete Intrigues met de *Franfen*, en Verbintenissen die sy met gemelde Kroon hadden, sy, soo als sy 't noemen, cultiveren de sincere vriendschap die sy Ons hadden beloofd? En hoe verre haar comportedement in de Hoven van *Sweden* en *Brandenburg*, was over-een-komende met de verplichtingen daar sy sich mede verbonden hadden, om ons te preserveren of te behoeden, soo vele hun mogelijk was, van het gevaer dat ons drevende: en ten laetsten, of sy haer selven inbeelden dat sy de *Defensive Ligue*, met Ons gesloten, seerlij hebben volbracht, door met Ons, de eerste van allen, te breken, sonder eenige provocatie aan Onse kant?

Maar het en is niet alleen ten oplicht van Ons, dat het Hof van *Engelandt* de *Triple Alliantie* niet en heeft geobserveert: Sy hebbens in andere opzichten en by andere voorvallen al immers soo wynig geacht. Hoewel dan, volgens het 7de Articul van het Tractaat tot Aken, alle Koningen, Potentaten en Princen, recht hadden hunne guarantie te geven, tot naerkominghe van ghemelde Tractaat, dat is met andere woorden, om in de *Triple Alliantie* te treden, waar in het selfde alrede had gecontracteert geweest; en dat de Sollicitant van 't voornoemde Tractaat, de Koning van Groot-Brittannien, (terwijl dat sijne Ministers andere gedachten hadden) verscheyde *Duytsche Princen* had versocht om in de selfde Alliantie te treden: niet te min, toen de *Keyzer* namaels daar toe begeerde geadmitteert te worden, waeren de Persuasien der *Franfen* soo krachtig, dat sy 't in Engelandt, na voorgaande belofte, afliegen; en het voornoemde Hof begoft te vermoeden, dat sy de Vrede al te wel bevestigt soudén sien, (verre van daar, van in hun eerste yver te volharden) en de maintineringe van de reputatie van een Ligue, van haar eerst zijnde afkomstigh.

Eyndlijck, nademaal dat het voornaamste insicht der *Triple Alliantie* was, om de Vrede in 't Christendom vast te stellen, en dat de jaloufie, door de grootheid van *Franckrijck* in verscheide Princen veroorzaakt, tot dese onder-

anderlinge vereeniging aanleidinge had gegeven , en dat sulks in 't besonder het Hoff van Engelandt betwogen had om daar de eerste opening van te doen , soo konde het voornoemde Hoff niet openlijker om verstootten al wat sy te voren hadden gedaan , nocht de *Triple Alliantie* directelyker violeren , dan met het gantsche Christendom , gelijk sy gedaan hebben , in een lichte vlam te stellen , en mer soo grooten yver voor te staan de Waepenen van een Prins , in wien te deprimeren of onderdrukken , sy etlycke Jaaren roemsuchtigh waerom geweest.

En nu , na all' het verhaalde ('t welk Wy verhoopen dat voor ieder onpartijdig ooge sal blyken , dat Wy d'on-edelmoedige licentie onser Weder-partyen niet en hebben gebruikt , in assurant vast te stellen al wat tot hun voornemen dient , sonder de minste schijn van waarheit van sulks 't ondersteunen : Maar Wy hebben ons selven stricteijker bepaalt en nauw gehouden aan de Materie van daat ; gejustificeert met authentieke Originelen , en met sich voerende een onverladelycke Sels-demonstratie ;) beroepen Wy ons op de gantsche Werelt , of 'er iets aan onse kant geschiet zy , 't welk met waarheit geseit magh worden te zijn een intractie of inbreuk van het laatste Tractaat tot Breda , en de *H. Triple Ligue* , soo religieuselyk ingetreden , tot d'algemeene onderhoudinge van de Vrede , en behoudenis van gantsch *Euyopa* ; En alhoewel dat Wy , door de goedertierenheit Godts , die miraculeuslyk de dessein onser Vyanden gestuit heeft , tegenwoordigh in een standt zijn , van ons selven te defenderen , (gesaementlyk met onse Geallieerden , met dewelke Wy naeuw vereenigt zijn ,) en hebben geen oorzaak om te wanhoopen , of onse Wapenen sullen altydt vergefellschaft gaan met dat succes , 't welk de rechtvaardige Godt doorgaans verleent aan soo een gerechtige saak ; nochtans altydt bereidt zijnde , om ons immer en altoos te voegen na de gewenschte middelen om Vrede te bekomen met alle onse Nabuuren ; en hebbende noch particulierder inclinatie , om alles aan te gaan , dat tot aanleidinge mocht dienen van een recht verstandt met het *Koninkrijk van Engelandt* (welks vrientschap Wy ernstelyk begeeren , en immer sullen achten voor de grootste Zegen in de Werelt ,) Soo is 't , dat Wy alhier in d'eenvoudigheit onser heren , en uyt een vertrouwen op onse eigen oprechtheid , de sinceriteit van dese onse defensie , submitteeren her oordeel van d'Engelsche Natie in 't algemeen , en noch meer in 't byzonder aen het hooge en eerwaerdige Hof van 't Parlement , als representerende het gantsche Lichaem der Natie , welke wy niet alleen gewilliglyk tot volkomen Arbitrateurs van alle d'ongeluckige verschillen tusschen het Hof van Engelandt en Ons willen stellen ; maer souden het ook rekenen voor den allerspoedigsten stap tot een geluckige accommodatie , by aldien dat sy (die toegestaen moeten worden de beste Rechters van dese Controversie te zijn) de moeyte wilden nemen , om recht onderscheid te maecten tusschen het ware interest van die Natie (welke sy representeren) en de artificiele of konstige loosheden en pretexten van sommige weinige quaetaerdige Menschen , dewelcke (om eenige valsche voornemens van hun eigen , zeer weinig over een komende met den plicht , die sy zoo Gode als hun Vaderlandt schuldigh zijn) dezen Oorlog hebben gepraftiseert , siende op insichten alsoo verderflijck voor Engelandt als dezen Staet.

E Y N D E.

rep
ha
de
cto
re
tot
ms
er
ne
of
ne
e-
n,
,)
s,
e,
u-
an
er
r-
er
ge
s-
is
e,
ne
ly
ar